

EA.000423.

Pinnaculops (Gönnör m)

néprajzi gyűjtés

1939. július havában

EA.000423.

Dr. Herkely Károly

Muzeumi gyűjtés

Berprím

BR.000428.

-4-

+ Baligahuzás. A nagyobb családok házfőzőségben éltek, válako-

zaskor "baligát huztak", Nyírfahéjat kockára vágta és bicskával megjegyzték I II III, megjegyzték, hogy aház hogy lesz felosztva. Betették egy kalapba s ki melyiket huzta, a házból azt a részt kapta. Az udvart továbbra is közösen használták.

Osgyán. Gömör megye.

Aki az égmegnyiláskor kér valamit isténtől, megkapja azt.

Osgyán. Gömör megye.

Kendőtánc. Kocsmában mulatság közben járták, illetve játszották.

rendszerint éjfélkor csinálják. - Letettek egy tányért a kocsmá közepére, benne volt egy égő gyertya. egy legény kendővel körbejárt és aki lányt kedvelt megcsapta a kendővel. A harmadik csapás után leengedte a kendőt a földre és az a lány rálépett, akkor letérdeltek a kendőre és megcsókolták egymást. Ezután a leány ment körbe és ő is megcsapott a kendővel egy legényt. mindenkinek krajcárt kellett a tányérba dobni, az a zenészeké volt. Lakodalomban menyasszonyjárné után csinálták.

Osgyán. Gömör megye.

+ Amikor a kisgyermeket megnézik tiszt^sfüvel megmossák, mosás után a vizet megforralják, seprőn átszűrrik, a seprőn átszűréskor belészurnak 2 villát és kést. - Szoktak a vízbe 3 üszköt tenni és azzal mossák meg a gyereket, ha a víz megmosás után megalszik a gyermeket megnézték.

Osgyán. Gömör megye.

Luca napján egy gerezd fokhagymával a tyukokra és istállóra keresztet csinálnak a gonosz ellen.

Osgyán. Gömör megye.

Luca napjától Karácsony estélig minden nap egy -egy vágást csinálnak a Lucaszékén, a többi Karácsony este a templomban csinálják meg. Keresztutnál ráülve meglátják a boszorkányokat. /Ezért ha valaminek elkészítése hosszadalmas, úgy mondják: "soká készül, mint a lucaszéke"/

Osgyán. Gömör megye.

+ Karácsonytól vizkeresztig babot és kukoricát nem főznek, mert annyi kilis lenne rajtuk. /A cigányok meg éppen Karácsony estéjén főznek kukoricát./

Osgyán. Gömör megye.

+ Luca napján forgábsot lopnak a szomszédból, akkor jobban tojik a tyuk.

Osgyán. Gömör megye.

x + Égetik a hajnalt: a lakodalom végén hajnalban kivisznek egy rakás szalmát a legények és lányok a ház elé, körül táncolják, átugrálják a tüzet. Hajnaljárásnak is nevezik. Éneklik: "A hajnali csillag ragyog, mégis a lagziban vagyok..".

Osgyán. Gömör megye.

x Valamikor csak szerdán, szombaton és vasárnap mehetett a völegény a menyasszonyhoz.-

+ Ha az eljegyzés szétmegy, a közeli rokon viszi vissza a jegyet.

Vőfél hívogat a lagziba; fokossal jár. A közeli rokonokat hívják meg és a meghívottak ajándékot visznek.

A menyasszonyi cipőt a völegény az anyjával viszi el a menyasszonynak.

+ A völegényinget vagy a vásáron xixzik adják át, vagy a butortelkor egy asszony viszi. Az ing a butorban van s az esküvő napján elmegy a menyasszony egy közeli rokona és kiadja.

Valamikor a lakodalom előtti napon, szombaton vitték az agyat, a lakodalom hétfőn volt. Akkor is szórtak kalácsot a nézőknek. A kocsi fel volt diszitve, fiatalasszonyok mentek a kocsin. 9 párnát és 1 dunnyhát vittek. Az agy kiváltásaért fizettek.

Szoszoló a legközelebbi rokon, az bucsuztatta a menyasszonyt.

Külön háztól megy a menyasszony és a völegény az esküvőre és a csak az oltárnál találkoznak össze.-A templom után a menet a ház előtt állóknak italt kínálgat. Egy lagzis asszony kendő alatt fehér kalácsot /morvány, poszuk/ vitt, egy másik meg bort és a nézőket kínálják.

Mikor esküvőkor az oltárhoz érnek, a menyasszony lépjen a völegény lábára, akkor övé lesz a hatalom.

Mikor a templom közepén átlép a menyasszony cipője sarkába pénzt ereszt.

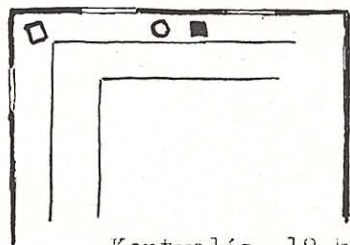
+ A templomból hazatérő fiatal asszonyt a kut felé vezetik és bezárt lakatot kellett oda bevetnie, hogy amíg az ott van és nem nyitja ki senki, addig nem lesz gyereke.

A templomból hazatérő asszonyt az ajtonál egy kanál mézzel vagy kókacukorral várják, hogy olyan édesek legyenek együtt. Kisbabát is tesznek az ölébe.

A lakodalmi vacsora savanyuleves, gége /guba, ami karácsonykor is van/, káposzta hussal, kása. Kásapénz szokását ismerik.

Templobamenésnél legelől megy a szószóló, utána a menyasszony, a násznép párosan áll fel.

Ülésrend a lakodalmi vacsoránál.

+ Kontyolás. 12-kor éjjel a két nyoszolyóasszony levette a menyasszony koszoruját /azok is öltöztették/, a vőfély a fokosára tüzi és beviszi a lakodalmas néphez és amíg a menyasszonyt felöltöztetik, addig a vőfély minden lánnyal táncol, a fokos a koszorúval a kezében van és a lány is megfogja.

Kontyba fésülték a haját és beleszurták a kontyfásüt /ezt a menyasszony maga veszi/,

Fektetés. Az ágyat a két nyoszolyóasszony veti meg. A vőfély fogta a menyasszony kezét meg a két nyoszolyólányt. A cigány huzta: "Mikor a menyasszonyt fektetni viszik - Akkor a vőlegényt pokolba teszik."

Esküvő utáni nap xxx az avatáskor visznek a papnak ajándékot: két asszony ment a menyasszonnyal és kalácsot s bort vitt.

Osgyán.Gömör megye.

X Eljegyzéskor odamennek az ablak alá a legények és kenedé~~t~~tilóval csagnak. Kapnak valami itókát.

Lakodalom estéjén a menyasszony fejáról mikor levették a koszorút és a vőfély fokosára tüzte, szedték a hérészpénzt.

Morványkalács: a keresztanya sütötte, éjszaka 12-kor vitték az asztalra, mikor a koszorút levették. Ekkor a menyasszony ajándékából étellel kínálja a vőlegény vendégeit a vőlegényes háznál; ez a köszöntő.

Osgyán.Gömör megye.

+ Az öregek a vetés megkezdése előtt imádkoztak. Ma: "Édes Jézusom segíts meg" és keresztet vetnek. Blinduláskor szintén keresztet vetnek a kocsi elé.

+ Karácsonyeste fentő, gubát, csinálnak. Mindenből amit esznek, egy keveset letesznek az asztalra, ez a karácsonyi morzsa, ezzel füstölik meg a tehenet, ha a tőgye megdagad bornyazás után, vagy megcsipi valami az erdőn.

+ Amikor kihajtják május elején a marhákat, láncot tesznek a x kúszöbre és egy tojást és söt.

Szent György éjszakáján azx erdőbe mennek a boszorkányok fűvet szedni.

A boszorkányok megrontják a tehenet, vagy a tejet veszik el tőle vagy a felit. Van olyan ember, tudós, aki vissza tudja csinálni. Az mondta hogy Osgyanban 9 boszorkány van meg egy fél, az még most tanul. - A boszorkány béka képiiben odamegy a gyógyításhoz.

+ Aki nagyon meg van nézve, annak kilenc féle fát, kilenc féle fűvet és kilenc féle vasat kell összefőzni. A fűvet napkalte előtt szedik vissza-felé olvasva, a fát 12 óra után éjjel szedik.

A csordás karácsony éjjel, mikor jönnek a templomból, fuj, adnak neki 1-2 koronát, kalácsot almát.

Fogadott ünnepek: Keresztjáró napok első napja. Valamikor marhavész volt annak emlékére. - Augusztus 1-én, Vasas szent Péter napján, ekkor szünt meg 1873-ban a kolera.

Tacska: 3 rőf kelne; mikor a gyermek karonülő, azzal tacskáz-zák fel.

Allathivogatók: Csikónak: csina, csina...; lónak: gyü!...; hó! borjunak: boci. boci...; libának: libuka, libu....; hajla ki!...; csirkének: csire, csire...; csirke felhajtása: padra, padra, padra, padra pipikém!...; ha a tyuk bántja: Tyuk ne! Hess cigány!..

Lóbetegségek: hascsikarászkor: erősen csutakolják, vizes hamvasal betakarják. Ha nea tud hugyozni: juhakolba viszik és meleg trágyába betakarják. Ha egeri van: eret vágnak rajta.

marhabetegségek: +A beteg tőgyet, daganatot ecettel áztattott agyeggal kenik be. Felfuvodásnál: felszedik a hátán a bőrt és megszorítgatják, vagy zoptojást, sört öntenek bele. Kérődzésnél: két pakli dohányt forralnak és beleönti a levét, vagy a patikából hoznak kérődzőport.

Kubik tke: fa gerendelyü volt, hajlitott kormánnyal.

Hengert: több mint 50 éve ismerik.

Vasboronát: kb. 35 éve használják. 1911-12-ben jött divatba.

na nem jól van kiverve a kasza, ugy mondják: "de ki csipkedted"

Régen sarlóval arattak. kb. 30 cm.-es tarlót hagytak. A

sarló fogazottélű volt. Aki jól tudott aratni átfogott egy csomó búzát és egyszerre vágott le egy markot. Bodor Imre aratott legelőször kaszával, meg is szolták érte.

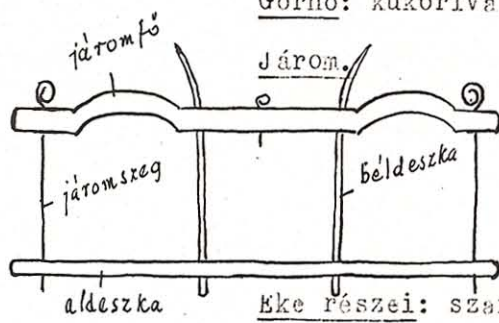
A learatott éleket kékébe kötik. Az udvarban a pajtában ~~xxx~~ nyomtatják el; 2-4 loval nyomtattak, a lohajtó közepén állt. A pajta szérőnek nevezett részét nyomtatásra előkészítik: lebunkozták a földet, marhatrágyát sárga földdel összekeverve beeresztették. Megágyazás: a kékéket vagy 3 sorban egymás mellé fektették a szérőn hosszában; a lovakkal körben megjáratták, minden kör után a hajtó egyet lépett előre, minden járatás után a másik oldalra fordították az éleket, harmadikszor kétágu favillával felrázták, ugyanezre használták a buzagereblyét is. Az összegázolt szalmát a szérő két oldalára tolták, a megmaradatot még egyszer megjáratták, felrázták; a szalmát boglyába, vagy kazalba tolták össze, a szemet pedig a csür talpfája mellé garmadába a lapáttal. - Nyomtatásban az asszonyok is segítettek rázni, lovat hajtani. -

A nyomtatás hasonló formában ezen a vidéken széles területen el volt terjedve: Osgyán, Guszóna, Magyarhegyem, Nagydaróv, Serke, Simogyi, Darnya községekben. Tót vidéken sohasem nyomtattak, hanem csak csépeltek. A darnyaiak emlékeznek rá, hogy régen jártak le az alföldre nyomtatni.

A kender száradás után elzúfolják/lábbal működő kender-törő/, ezután kerül az egynyelvű törőbe, majd a kétynyelvű simitóba. Mallóba viszik a törötőbe megmállatni. Hé helyen lepacseszolják a kendert, majd felágyazzák a guszajra.

Suskafa. suska- gubacs. A suskát gyűjtöttek, sok napszámot adtak érte a szegény embernek. Ma már a suskafákat kivágták.

Görhő: kukorivalisztet leforrázzák, megcukrozzák.

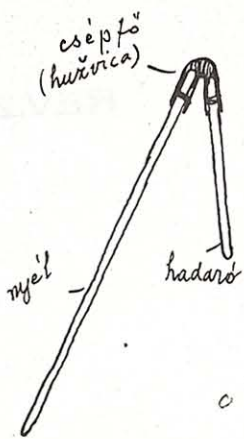

Leginkább körtefa a járomfő, a bélideszka juhar, bükk vagy akác. A járomot vásáron ~~xxx~~ veszik.

Eke részei: szarv, nagyobb talp, kisebb talp, gerendely, köldök /ezen van a kormány/ vagy ekefő /Guszonán farszróf/, csereszla, szántóvas.

Maliga részei: Kerék, vezér, húzólánc.

~~Maliga részei:~~

Csép.Nyél: nyirfa, hadaró: valamilyen keményfa, rendszerint galagonya vagy vadszilva. - A nyelet és a hadarót nyestbőrből készült csépfővel akasztották össze /tótul húzvíca, - Ma a babot és a lencsét verik ki vele, régen azonban csépték az éleletit is. Cséplésnél az éleletet a szérőn két sorban fektették végig.

nyári szekér. Ot méter hosszú; részei: szekérderék, benne karfák, lőcs, lőcskerika és lőcstok. A tengely legnagyobb részét ma is fa. A kerék részei: agy, küllők, talp, kerékszög. Rud és rudnyújtó. - A nyári szekérnek nincs soroglyája. A lőcs hegyes a kévét belevágják, hogy szét ne essen. A nyári szekéren csak takarmányt és kivés jószágot hordanak, zsákokat már nem, azt a kocsin viszik.

határjelek. Hancsik: a határ elválasztására szolgáló kisebb földhányás. komp: határmegjelölés, földhányás a földek sarkán. egyforgatás földet hagynak az egyes részek között, ez a mesgye.

Határrészek nevei: Rétek: Magyarrét, Kompásrét, Százforintos rét, Szögrét. Szántók: Erdősoralja, Középső, Saluzsányi utnál. - Erdőből a föld után jussolnak.

ragadéknévek: Mészáros: kisjancsi, maszarik, rezes, macsulyka. /sok gyereke volt s gyerekeit "macsurkúimnak" nevezte/, girind. Borics: kismiska, Lukács: turbicska, Tóth: mátyás, Simon: nagygyurka, mátyásmisa, Klamárik: gemajner, gyuró.

Osgyán. Gömör megye.

+ A karácsonyi morzsát az istállóban kötik fel egy kis zacskóban. Karácsonyestétől Szilveszterig gyűjtik.

Határrésznevek: Bik oldal, Baróc völgye, Kavaszlyuk, Cigányszög, Bohanka, Szilaska, Kisvölgy, Gyülevölgy, Dánsa szél, Lökös, Képféji, Szőlőhegy, Beke, Suba, Teresztene, Teresztene-ut, rap völgyi, Pipás mála, Jukvai hegy, Teresztene fő. Erdők: Nagyerdő, Kőalja, Cseke, Bolyirét, Cicka, Dánsa, Malom felyi.

Ragadványnevek: Berze: barkó, Ferenc: csankó; Fzekas: dudás bence; Kovács: büzge.

Guszona. Gömör megye.

Rontas. Egy tudós pásztor megnézte a tehenet, beleharapott

a fülébe és azt mondta, hogy meg van rontva: keresztbe kell fejni.

Guszona.Gömör megye.

×

Kendőtánc. Lakodalomban éjféltájban, felkontyolás előtt jár-

ják.A keresztanya kezében gyertyát és tányért tart, a vőfély a tányérba egy kendőt dob és ő táncol a menyasszonnyal, ezután, aki szintén táncolni akar a menyasszonnyal, kendőt dob a tányérba.-

Guszona.Gömör megye.

+ Koedálás. Advent első napjaiban felöltöznek a legények álarc-

cal vőlegény és menyasszonynak.Házról-házra járnak, táncolnak és ezért lukoricát kapnak. Játék közben nem szabad szólni.Egy a zsákot hordja maguk utánuk, annak is be van kenve az arca, mint a kéményseprőnek.

Guszona.Gömör megye.

+ Gyámcsak koedálásnak nevezik a régen namvázószerdán, ma far-

sang második napján történő nyársdugást.Legények csoportosan zenészekkel elmennek minden egyes házhoz és kapnak a nyársukra szalonnát, kolbászt, stb.

Guszona.Gömör megye.

+ Mikor elsőszülött gyermek születik pusztrikol tartanak.Ekkor a

legények odamennek és rossz tejesfazekakat vernek a küszöbhez.Ilyenkor a háziak kimennek és egy kisi itókéval kínálják őket.

Guszona.Gömör megye.

Május elsején a legény cimboráival nagy szarufának való fenyő-

fát visz /erdőn vágják/ a lányosházhoz és ott a küszöbnél állítják fel.Cifra kendőkkel és szallagokkal diszítik fel.Liter bor jár ilyenkor a legényeknek a lányoktól.Más legény cimboráival sokszor ledönti az ilyen fát, mire nem egyszer verekedés harag támad belőle.- Pünkösdkor újra elmennek a legények ledönteni a fát és ilyenkor virágot visznek helyette a lánynak.Ha komolyra megy az udvarlás, komoly ajándékot, öltözöt visz a legény a lánynak. /A május elseji májfa állítás megvan Osgyánban is/

Guszona.Gömör megye.

Betlehemet itt is, mint a szomszéd falvakban a cigányok járják.

Guszona.Gömör megye.

Karácsonyestéjén az éjféli harangszókor a pásztorok kürtölnek,

a gyerekek csengetyűznek és az ablak alá járnak énekelni.Szent éneket énekelnek, úgy mondják kántálnak.

Guszona.Gömör megye.

Saruglya. Az istállóból a trágyadomra ilyenén hordják a trágyát. néha az átfákát vesszővel befonnják- Elterjedt ezen a vidéken Guszonán és Magyarhegymegen is.

Osgyán.Gömör megye

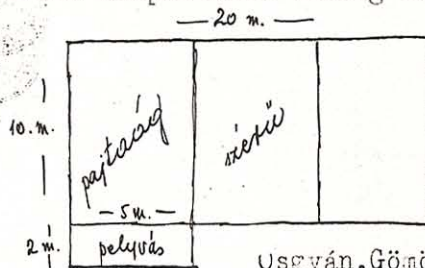
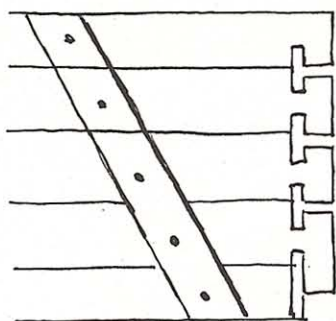
Kétágu favilla. Pót vidékről, Varbóctól került ide. Itt vásáron vették. Rimaszombatban forgatásra használják a nyontatásnál.

Osgyán. Gömör megye.

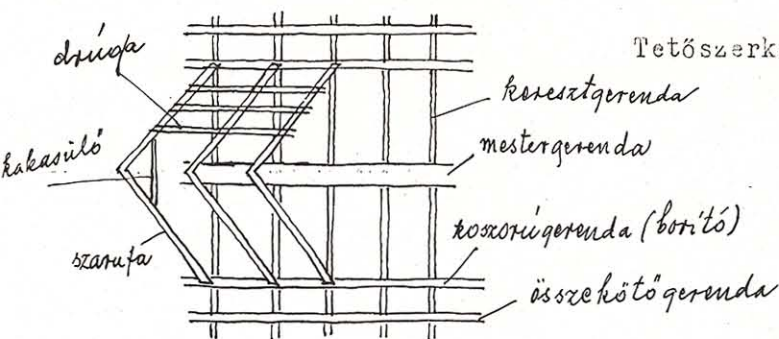
Szarvazó. Az ökör szarvára kötött kötéll, hogy egyformán menjen. Kátették az ökrre a csengőt is, az volt a jógazda, akinek piros bojt volt az ökre szarván és csengő a nyakába.

Osgyán.Gömör megye.

Pajta. A fondost/ telket/ keresztülérő 20 méter széles pajta falát T alakú csapolással vastag deszkákból készítették.

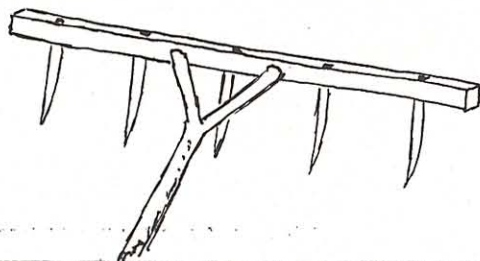

Osgyán.Gömör megye

Tetőszerkezet. /Egy építőmester bemondása/

Osgyán.Gömör megye.

Ötfogu mákvető gereblye lapos fogakkal.

Osgyán.Gömör megye.

○ A községi erdőkbe járnak gát vágni. Fejszével behókacsolják azután fűrészsel döntik; nagy kétméteres fűrész kell hozzá. A behókacsolás irányában döntik. Baltával legallyazzák, a kéreg rajt marad. A helyszínen mindig méterekbe vágják. Ha a szekér nem fér hozzá, szánkán vagy láncban hozzák lejebb.- Az erdőben mindenkinek van léniaja. Az egyes parcellák közt a határt megfaragott fák jelzik; a fának az az oldala van megfaragva, ahová tartozik. Mindkét oldalon faragottak közös határt jelölnek.

Darnya. Gömör megye.

○ Szánkó. Ugyanaz, mint a Csenosnyavölgyben. Részei: szánkótalp, rekonca, eplény. Az eplényben jön még négy keró. Ha nagyon meredek a hegyoldal előre, ha csak kevésbé meredek, hátra kötnek a szánkótalpra láncot, fékezésül.

Darnya. Gömör megye.

○ Cser-, vagy tölgyfa kérgéből csanyakot készítenek. A fának volt kinövése, azt vágják le, a belseje üres. Fogóját faragtak hozzá, az volt az ivóedény a közös kuteknál. Pásztoemberék csinálták. Régen fakanalat, sötartókat csináltak a községben is, ma már csak a tótok ~~xxxx~~tól veszik.

Darnya. Gömör megye

○ Gereblyeformák. Brugó: tarlótgereblyéznek vele, vállon viszik
6. Buzagereblye: cséplésben használják 10. Dohánysoroló: 11. A gereblyenyélogyorófa, foka, bikkfa, kávája ihar, som vagy valami keményebb fa. A fogaknak a lyukakat furóval /gereblyefuró/ furják. A fogakat késsel kihegyezik, kicifrázzák vésővel.- Csörgősgereblye: asszonyoknak csinálják vagy csináltatják az emberek, mozognak benne a fogak. Vásáron is vesznek más falubeliaktól gereblyét. Vállon viszik az emberek, az asszonyok jobbra a kezben. Nevének kezdőbetűit mindenki belevési a gereblye fokába, mert az egyes gereblyék megántulajdonok, mindig ugyanaz mozogzik vele.- Tótgereblye : amit a tótoktól vettek.

Darnya. Gömör megye.

○ Kasza: nyél, kaccs, /anyél sutója az első végétől a kaccsig/, ha nagyobb a sutója, nagyobb rendet lehet vele vágni/, karika, kaszaszög, makk.

Darnya. Gömör megye.

○ Mohát szőlőgyökereztetéshez használják, még ma is. Nagy dézsába rakják vagy földbe ásnak gödröt. 25-40 cm.-es vesszőkből 500-1000 is belemegy. Egy sor moha homokkal keverve, egy sor vessző. Ezt öntözik, míg meg nem gyökeresedik.

Darnya. Gömör megye.

0 Kender. Május elején vagy április végén vetik. A legjobb rétföldeket használják kenderföldnek s azt trágyalével öntözik. A virágos kender július elején nyövik /vetéstől 10 hétre/. Asszonyok nyünek. 3 marék egy kive. Először marokba fel mellé állítva szárítják. Mocsolyába áztatják s áztatás-kor tőkét tesznek rá, míg csak le nem nyomja a vízbe. A mocsolyába rakott kékére keresztbe két rudat tesznek, meg szalmát és erre a tőkét hehezítőnek. A virágos kender három hétig ázik, a magvas egy hónapig. A magvas kender magját előbb kiverik a lugzólabhoz vagy cséppel kicsépelettél, de a csép összeropogatja a magot. Áztatás után kibaksálják /sátorszerűen felállítják/ aztán kékébe kötve az udveron szétteregetik. Bitoláskor /lábbal hajtott törő szerszám/ a pozdorva jön ki belőle. Elosapják, elsimitják. 4 markot kötnek egybe, az egy csapómarék ezt viszik a töretőbe. 4 csapómarok egy bakóalja /"Hány bakóalja kendered van?"-kérdezik egymástól/ Serkére és Feledre viszik töretni a malomba. Gerebenezik.
Kenderszálmínőségek: feje, szöszi, gongyola /ez zsáknak, pokróznak/

Darnya. Gömör megye.

0 Mile. 2-3 méter átmérőjű embermagasságu gödröt ásnak, a gödörbe lépcső vezet le, a gödör felé karokat tesznek keresztbe és arra rakják mind a kenderet. Alul tűz ég, amit vastagabb fával egy milés asszony éleszt. Sokszor egy fél nap alatt is megvan a szárítás. A gödrök a községi közös földeken vannak, aki éri az használja. Volt a falu alján 8-10 is. Egész évben ki vannak ásva. - Kenderszáritáskor van az asszonyok ixxe multsága, volt ott 50 asszony is, itták xx a mézes bort, kivitték az ebédet is, ott ettek együtt "még a haragosukval is."

Darnya. Gömör megye.

0 Guzsaly: kétszárnyú. A guzsalyt és orsót /olmos és csőrös guzsaly/ a tótok hordták le erre a vidékre, "tót guzsalynak" is nevezik.

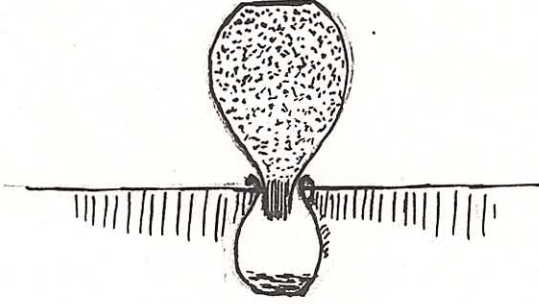
A guzsalyfejre megágyazzák a kenderet és orsóra fonnják. Lematollálják -darebokba, 6-8-10-12 pászmásokba, 60 és 120 fogon pattan a motolla, ekkor elkötik pászmába. A rem pattanós motollát baklevélnek nevezik. A kézi motolla a terafere.

Lugzás kádban történik. Hamvasba tesznek fahamut és forróvízzel öntözik. 12 óra hosszat lugozzák. Másnap a petekben kimossák.

Darnya. Gömör megye.

Kolimászégétés. A tök vagy kendermagot barakták cserép-

korsóba, annak a szájába szorosan szalmát tettek, felfordították a korsót és egy földbeásott cserépfézők szájára borították. Borókából tüzet raktak rá. Addig tüzeltek, míg az anyag a fazékba ki nem csepegett. A fazékba csak a korsó szája ért be. Megkopogtatták a korsót, hogy üres-e már. Ha nem pászol a korsó a fazékba, az olaj gyakran meggyulladt, ilyenkor földelni kellett.-

Volt olyan is, aki cserébogárból égett kolimászt. Kolimászt akármikor lehetett égetni, de jobbára inkább tavasszal égették, mikor a hó elment. Egész nyárra valót égették egyszerre.

Dárnya. Gömör megye.

Kolyiba. 3m.széles, 4-5 méter hosszú és 2 m. magas.

Felállítanak egy égesfát, ehhez fektetnek egy gerengőt, oldalról is hozzáállítják a fákat és beföldelik. nyolcan is elhárítottak egy kolyibába. 3-an dolgoznak favágánál egy kézre. Rőzsén, szalmán, vagy dikón aludtak.

Régen, mikor szénát égették, ott éltek velük a nők is, azoknak nagyobb szerű kolyibájuk volt.

Darnya. Gömör megye.

Szénamunka. A szénatermő rétek lapályos helyeken vannak, egyéni tulajdonok. Keményebb réten jobb szénaterem, lágyabb réten csak a

XXXXXX savanyabb csátó terem meg. Férfiak kaszálnak. Kétszer kaszálnak egy évben: június közepén a szénát, augusztus közepén a sarnyut. Jó időben 2-3 nap szárad. Forgatni, meg takarni asszonyok szoktak. Takarásban az emberek vasvillával, az asszonyok favillával dolgoznak. A gereblyét csak takarmányhoz használják. Mindenki a maga gereblyéjével és villájával dolgozik.

A szénát petrencékbe gyűjtik. Vizes helyen petrencerudon hordják, pallyi szénát fagallyon húzatják tovább. Egy boglyába 50-60 petrence is belanegy. A boglya alá keresztbe rudat tesznek. Herénél használják, hogy vastagabb rudat tesznek a boglya közepébe és azt mindig húzzák felfelé, hogy legyen hol gőzölnie. Kazlat is raknak.

Kisebb kocsin vendégoldállal hordanak, nyári szekéren ilyen nem kell. Rudallo ruddal és rudallo kötéllel kötik le. Hamvasba hordják be az istállóba vagy hátyikosárba.

Darnya. Gömör megye.

Aszalás. Köbét, almát aszalnak. Kemencében tepsiben

aszalnak. Vadkörte és vadalmát is szoktak aszalni. Télen fogyasztják ezeket. A vadkörte a pad földjére öntik, ott megivik, megpuhul; azután megy a kemencébe. Papirt vagy szalmát tesznek a padra a gyümölcs alá.

Darnya. Gömör megye.

Boza. Ecet vadalmából. Sukkal vagy kis fabunkával törték össze vagy felreszelték. Rátóba tették, kilenc napig pocsadt, akkor volt jó. Savó ecetet még ma is csinálnak Feledbe. Ecetágy: amire többször is öntöttek vizet.

Darnya. Gömör megye.

Famozsár: vadcserecsnyefából vagy égerfából készítik, nagy furóval furják. A mozsártörő vas.

Darnya. Gömör megye.

Éjszakára ez igáskovát is kivitték a mezőre legeltetni. Mindenki kihajtotta a lovát, csak a csikósnak kellett fizetni.

Darnya. Gömör megye.

A trágyát szétterítés előtt három lépésre egymástól tutusokba rakják.

A fonott kerítést gátnak nevezik.

Darnya. Gömör megye.

Karácsonyböjtje estéjén a Péka-tatóra jártak csak a legények és ott énekeltek karácsonyi énekeket; egy legény diktálta az éneket. Ahány hétből áll a következő farsang, annyi kéve szalmát gyujtottak meg. "Az Istennek szent angyala.." című éneket énekeltek leginkább.

Darnya. Gömör megye.

Ivó. Legénytánc. Farsangkor, tarlószebaditáskor, Husvétkor, összeadtak a legények pénzt, vettek bort palinkát, a lányok is hoztak süteményt, kalácsot, egy-egy liter mézes palinkát, összeöntötték. Mindenki ingyen kapott italt. Cigányt fogadtak.

Darnya. Gömör megye.

Dülőnevek: Köveskötel, Kendersze, Feljárom, Szénhelyalja,

Hársz

A fekete meg nyirok /vályog/ föld legjobb a buzának. Fel-
 ortás után 1. évben kukoricát vetnek a völdebe, azután buzát. A határt 3 nyo-
 másban használják. I. nyomás. Görbe, Padlápa, Ereszvény, Rövidföld, Ortvány, Szur-
 dok, Meggyes, Barackos, Tamás harasztja. II. nyomás. Törajáró, Póka, Kisfeljáró,
 Nagyfeljáró, Szellő, Mikolcsányi, Babavölgye, Kutyalápa, Vidámé. III. nyomás. Tökös-
 kert, Szöcsföldje, Kölesesvölgy, Lazarutfő, Posztólápa, Köpüskút, Váravölgye, Másodvölgy,
 Harmadvölgy, Lázáruteleji, Hármassvölgy, Adámpadjok, Rókajuk, Gergelyjuk, Előhegytető,
 Előhegyközi, Előhegyeleji, Előhegydombja. - Ezenkívül a Kiskoma a tanítóé, Közép-
 koma a papé, Nagykoma nemesi birtok. Nyirjes, Kerekbikk, Mogyorós, Szimegyikápu,
 Dobos erdők.

Darnya. Gömör megye.

Felcs juhász volt a faluban. A juhász juhait felibe adta
 a gazdáknak, 2-3 év múlva a juhokat megfelezték. A juhokat minden este hazahaj-
 tották. Juhokolba teleltették. A juhász fejte, a tejből gomolyat készítettek.

Darnya. Gömör megye.

A kenderet kibaksálják az áztatóhely melletti réten. A
 magvas kenderet rossz idő esetén milén szárítják. A milének ásnak egy nagy göd-
 röt, amelyben ég a tűz, föléje pedig összeborigatják a kenderet. - A magvas-
 kenderet skármilyen időben lehet csegni, a viragost csak napsütésben. -

Gesztete. Gömör megye.